

ULUSLARARASI SOSYAL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ THE JOURNAL OF INTERNATIONAL SOCIAL RESEARCH

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi/The Journal of International Social Research

Cilt: 14 Sayı: 78 Temmuz 2021 & Volume: 14 Issue: 78 July 2021

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

İLKÖĞRETİM ÖĞRETMENLERİNİN KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİ İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ

WITH ELEMENTARY TRAINING OF PRIMARY TEACHERS RELATED FEEDBACK

Ahmet AKBABA*
Yasin TÜTÜNCÜ*

Öz

Bu araştırmanın amacı; İlköğretim öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi ile ilgili görüşlerini tespit etmektir. Araştırma, 6 sorulu nitel bir çalışmadır. Bu Araştırmanın evreni; 2019-2020 öğretim yılında Van ilinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Çalışma grubu ise Van ili merkez ilçelerinde çeşitli ilköğretim kurumlarında farklı branşlarda görev yapan gönüllü dört sınıf öğretmeni, üç özel eğitim öğretmeni, iki branş öğretmeni ve bir okul rehber öğretmeni olmak üzere toplam on öğretmenlerden oluşmaktadır. Çalışma grubu tespit edilirken farklı ilçelerde ve farklı branşlarda görev yapan, farklı kıdem yıllarına sahip öğretmenler tercih edilmiştir.

Araştırma sonucunda; genel olarak öğretmenlerin, kaynaştırma uygulamaları kapsamında yöneticilerini ve veli desteğini yetersiz buldukları, bu uygulamada daha çok sınıfın fiziki durumu ve materyal temini hususlarında destek aradıkları, Okul yöneticileri kaynaştırma eğitimi hakkında öğretmenlere rehberlik yapabilecek yeterli donanıma sahip olmadıkları, yöneticileri yeterli bulunan okulların, okul kültürünün kaynaştırma eğitimine olumlu katkı sağladığı, kaynaştırma eğitiminde karşılaşılan problemlerin çözümü için okul yöneticilerinin her zaman yeterli oranda destek verdikleri, kaynaştırma öğrencilerinin okula bağlılıklarını artırmak ve sosyalleşmelerini sağlamak için sosyal faaliyetlere yeterli oranda yer verilmediği, gibi bulgular ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: okul yöneticisi, veli, kaynaştırma öğrencisi, ilköğretim.

Abstract

The purpose of this research; To determine primary school teachers' opinions about inclusive education. In the 2019-2020 academic year The research is a qualitative study with 6 questions. The universe of this research; Teachers working in primary schools affiliated to the Ministry of National Education in Van province are formed. The working group, on the other hand, consists of a total of ten teachers, including four volunteer classroom teachers, three special education teachers, two branch teachers and one school counselor working in different branches in various primary education institutions in the central districts of Van. While determining the study group, teachers with different years of seniority, working in different districts and branches, were preferred.

As a result of the research; In general, teachers find their administrators and parent support insufficient within the scope of mainstreaming practices, In this practice, they mostly seek support for the physical condition of the class and material supply, School administrators do not have enough equipment to guide teachers about inclusive education, Schools whose administrators are found to be sufficient have a positive contribution to inclusive education, School administrators always provide sufficient support for the solution of problems encountered in inclusive education, It has been found that social activities are not included in the social activities in order to increase the school engagement of the inclusive students and to ensure their socialization

Keywords: School Manager, Parent, Mainstreaming Student, Primary Education.

* Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi, e-posta: ahmetakbaba13@gmail.com.tr

1. GİRİŞ

Eğitim temel bir haktır. Normal gelişim gösteren bireyler gibi, özel gereksinimli bireyler de eğitim hakkından yararlanabilmelidir. Devlet, vatandaşların bu hakkı kullanabilmeleri için her türlü tedbiri alır. Hastanede, evde, yurdun en ücra köşelerinde dahi bu amaçla imkânlar sunar. Özel gereksinimli bireylerin de, eğitim imkânlarından en etkili şekilde yararlanabilmesi için, kaynaştırma uygulamaları yönetmeliklerle düzenlenmiştir. Bu uygulamaların sağlıklı yürütüldüğü oranda özel gereksinimli öğrenciler topluma fayda sağlayacaklardır. Eğitim herkesin hakkıdır. Engelinden dolayı hiç kimse eğitim-öğretim hakkından mahrum bırakılamaz. Özel gereksinimli bireyler de normal bireyler gibi gereksinimlerini en iyi şekilde karşılayacak eğitim hizmetlerinden yararlanma hakkına sahiptirler. (Batu-İftar ve Uzuner, 2004).Eğitim ve öğretim işlerini eğitim yöneticileri organize ederler.

Eğitim; bireyin davranışlarında kasıtlı olarak ve kendi yaşantıları yoluyla istendik davranış değişikliği meydana getirme sürecidir (Ertürk, 1973). Eğitim yöneticisi; Değişik kurum ve kademelerde eğitim hizmetlerini yönetme niteliklerini taşıyan, kuramsal alanda ve uygulamada yetişmiş uzmandır(Başaran, 2006). Eğitimcilerin ortak olarak kabul ettiği eğitime bakış açısına göre eğitimi oluşturan üç temel faktör: aile ortamı, çevre ve okul bir çocuğun eğitiminde baş rol oynamaktadır. Bu üç önemli faktörden biri eksik olduğunda çocuğun yetişmesi de eksik olur. Şimdi bu kriterlere bakıldığında eğitimin insanlar için ne kadar önemli olduğu görülür(Yaşar. 2020). Eğitim ister normal isterse engelli olsun temel bir haktır.

Eğitim herkesin hakkıdır. Engelinden dolayı hiç kimse eğitim-öğretim hakkından mahrum bırakılamaz. Özel gereksinimli bireyler de normal bireyler gibi gereksinimlerini en iyi şekilde karşılayacak eğitim hizmetlerinden yararlanma hakkına sahiptirler. (Uzuner, 2004). Her birey kendi kabiliyet ve yeteneği doğrultusunda eğitilmelidir. Kaynaştırma yöntemiyle eğitim uygulamaları, normal eğitim alan öğrencilere de bireysel gelişim ihtiyaçlarının olduğunu fark ettirir. Bu durum toplumun ve eğitimcinin farkındalığını arttırırken eğitimin kalitesini de yükseltecektir. Böylece bireylerde toplumsallaşma bilinci gelişecek Ülkemizin geleceği açısından ortak tutum ve tavır geliştirmede önemli rol oynayacaktır.

Toplum, özel eğitim gerektiren çocuklarıyla normal gelişen çocuklarını eş düzeyde destekleyebildiği ve kucaklayabildiği zaman geleceğine daha umutlu bakma şansına da sahip olacaktır. Bu umudun gerçekleşmesi ancak okul ve ailelerin el ele çalışmasıyla mümkündür. (Kılıç, 2010). Eğitim her birey için hem bir hak ve hem de bir görevdir. Hiç kimse temel eğitimden yani zorunlu eğitimden kaçamaz ve ya bu haktan mahrum bırakılamaz. Ülkemizde zorunlu eğitim dışında hiç kimse (özel nedenler olmaksızın)tutulamaz bu eğitim devlet okullarında zorunlu ve parasızdır. Devlet özel nedenler dışında (süreğen hastalık gibi)hiç kimsenin zorunlu eğitim dışında kalmasına da müsaade etmez. Okula devamın sağlanması yasalarca sağlanmaktadır.

Eğitimin en temel ilkelerinden birisi de eğitim hakkının bireyin ilgi istidat ve kabiliyeti doğrultusunda sağlanmasının gerekliliğidir. Bireylerin ilgi istidat ve kabiliyetleri oranında eğitim, öğretimini sağlama için de devlet gerekli işlemleri yapmak durumundadır. Bu görev bazen kaynaştırma eğitimi, bazen kapsayıcı eğitim, bazen de üstün zekâlıları seçip seviyelerine uygun eğitime almak şeklinde ortaya çıkabilmektedir. Eğitimde önemli bir diğer ilke de her öğrencinin kendi ilgi istidat ve kabiliyeti oranda eğitim almasını sağlamaktır

Kaynaştırma Eğitimi Nedir?

Kaynaştırma eğitimi ile ilgili araştırma yaptığımızda karşımıza pek çok tanım çıkmaktadır. Bu tanımlar incelendiğinde kaynaştırma yoluyla eğitimin içeriğine ilişkin ortak kavramların kullanıldığı görülür. Bunlardan, öncelikli olarak normal eğitim programlarına uyum sağlayabilecek yetersizliği olan öğrenciler akla gelmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde ise kaynaştırma yoluyla eğitim; Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimlerini, destek eğitim hizmetleri de sağlanarak yetersizliği olmayan akranları ile birlikte resmî ve özel; okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim kurumlarında sürdürmeleri esasına dayanan özel eğitim uygulamalarıdır (Ö.E.H.Y. Değişiklik: 31.07.2009 / R.G. 27305)ifadesiyle tanımlanmış ve diğer tüm tanımların ortak özelliklerini barındırmıştır.

Kaynaştırma eğitimi, engelli fazla olmayan öğrencilerin normal sınıflarda eğitim öğretim almalarının sağlanması uygulamasına dayanmaktadır. Engel düzeyi fazla olmayan sınıfın ön sırasına oturtulduğu zaman öğretmeni daha iyi duyup yazılanları daha iyi okuyan, dersi daha iyi öğrenen öğrencileri normal eğitim öğrencileriyle birlikte öğretim ve sosyalleşmelerini sağlamaya yönelik bir çalışma ve öğretim sürecidir. Kaynaştırma yoluyla eğitim ve öğretimin temel amacı; Çocuğun ilgi ve kabiliyetlerine uygun ve yeteneklerini en iyi biçimde kullanmasını sağlayıp, içinde bulunduğu toplumdan ve çevreden dışlanmadan hayata uyumlarını, eğitim ve öğretimlerini sağlamaktır. Kaynaştırma yoluyla eğitim uygulamasında daha ziyade iki önemli yöntem uygulanmaktadır.

Tam Zamanlı Kaynaştırma. Kaynaştırma eğitim gerektiren öğrencilerin, arkadaş ve akran gruplarıyla birlikte okul öncesi, ilköğretim ortaokul ve lise eğitimlerini aynı sınıfta eğitim görmesi ve sosyal açıdan bütünleşmelerinin sağlanması için; fiziki ve sosyal düzenlemelerin uygun hale getirildiği eğitim ve öğretimin normal koşullarda sürekli olarak yapılmasını kapsar.

Ülkemizde tam zamanlı kaynaştırma eğitim uygulamalarında sınıf öğrenci mevcutları belirlenmesinde on öğrenciye bir kaynaştırma öğrencisi gelecek şekilde bir uygulama benimsenmiştir.

Yarı Zamanlı Kaynaştırma. Yarı zamanlı kaynaştırma uygulamaları, öğrencilerin bazı derslere yetersizliği olmayan akranlarıyla birlikte aynı sınıfta ya da ders dışı etkinliklere birlikte katılmaları yoluyla yapılır (Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği Madde 23/2-b). Yarı zamanlı kaynaştırma kapsamında bazı derslerde normal sınıfta eğitim alması gereken öğrencilerin dağılımı yapılırken, bir sınıfa en fazla iki yetersiz öğrenci gidebilecek şekilde eşit olarak dağıtılmaya çalışılmalıdır.

Zorunlu öğrenim çağındaki öğrencilerden ilköğretim programını takip edemeyecek durumda olan öğrenciler için açılan özel eğitim sınıflarında, yetersizlik türüne göre hazırlanan özel eğitim programını takip ederler. Öğrencilerin BEP'leri hazırlanırken takip ettikleri bu eğitim programı temel alınır. Eğitim Uygulama Okulu Eğitim Programı, Otistik Çocuklar Eğitim Programı uygulayan özel eğitim sınıflarından mezun olanlara ilköğretim diploması verilmez, takip ettiği programa uygun diploma kayıtlı olduğu okul tarafından düzenlenerek verilir. Sadece özel eğitim sınıfına devam eden öğrenciler için değil, özel eğitim okullarına devam eden (Eğitim Uygulama Okulu-Otistik Çocuklar Eğitim Merkezi-İşitme Engelliler İlköğretim Okulu vb.) öğrencilerin kaynaştırma uygulamaları kapsamında, yetersizliği olmayan akranlarının devam ettiği okul ve kurumlarda bazı derslere ve sosyal etkinliklere katılması uygulaması da yarı zamanlı kaynaştırma kapsamında var olan bir uygulamadır(Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği Madde 23/2-ı).

Kaynaştırma Eğitimine İhtiyacı Olan Bireyler Kimlerdir? Her insan kendine özgü bir bireydir. İnsanların ilgi, yetenek, kabiliyetleri ve beklentileri farklıdır. bireyin yetersizliği ve eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi, ihtiyaçlara uygun amaçların belirlenmesi ve gerekli planlamaların yapılması bireyin özelliklerine uygun eğitime alınması birey için temel hak, eğitim yönetici ve uygulayıcılar açısından da bir görevdir. Bu ilkedden hareketle bireylerin özelliklerine ve ihtiyaçlarına uygun sınıflandırmaların oluşturulması gerekmektedir.

İşitme Yetersizliği Olan Bireyler. Kulağı, İşitme yeteneğini kısmen veya tamamen kaybeden konuşma, dili kullanma ve ifade güçlükleri çeken bu özelliği itibariyle de özel eğitim ihtiyacı olan bireylerdir.

Görme Yetersizliği Olan Bireyler. Gözü, görme yeteneğini kısmen veya tamamen kaybeden görme güçlükleri çeken bu özelliği itibariyle de özel eğitim ihtiyacı olan bireylerdir.

Bedensel Yetersizliği Olan Bireyler. Doğuştan veya sonradan; Genetik ve kazalar dan kaynaklanan beyin-kas, eklem, iskelet veya sinir sistemlerinin görevlerini yerine getirememesi nedeniyle hareket güçlükleri çeken bu özelliği itibariyle de özel eğitim ihtiyacı olan bireylerdir.

Dil ve Konuşma Güçlüğü Olan Bireyler. Dili doğuştan arızalı olan veya sonradan kekene olan, dil ve konuşma zorluğu çeken dil yeteneğini kısmen veya tamamen kaybeden iletişim güçlükleri çeken bu özelliği itibariyle de özel eğitim ihtiyacı olan bireylerdir.

Öğrenme Güçlüğü Olan Bireyler. Zekâ seviyesi düşük, dikkatini toplayamayan veya okula devamsızlığı nedeniyle akranlarının çok gerisinde kalan veya uyum güçlükleri çeken öğrenciler bu özelliği itibariyle de özel eğitim ihtiyacı olan bireylerdir.

Otistik Bireyler. Sosyalleşme ve etkileşim yanında uyum problemi çeken, iletişim sıkıntıları ve güçlükleri çeken bu özelliği itibariyle de özel eğitim ihtiyacı olan bireylerdir.

Hiperaktivite Bozukluğu ve Dikkat eksikliği Olan Bireyler. Yaşına uygun olgunluk düzeyine ulaşamayan, dikkat eksikliği nedeniyle yaptığı işe yoğunlaşamayan, aşırı hareketli, ilaçlı tedavilere ihtiyaç duyan öğrenme güçlüğü güçlükleri çeken bu özelliği itibarıyla de özel eğitim ihtiyacı olan bireylerdir.

Kaynaştırma Yoluyla Eğitimin Yararları Nelerdir? Kaynaştırma eğitimi yoluyla eğitim alan çocuklar özel alanıyla ilgili eksiklerini normal sınıflarda etkileşimli telafi imkanlarına kavuşarak öğrenmeye çalışırlar. Dışlanma ve aşağılanma duygularından arınırlar. Kendilerine güvenleri artar. Küçük başarıları takdir edildikçe öğrenmeye motivasyonları artar. Zayıf yönleri için farkındalık oluşarak düzeltme yoluna giderler. Öğretmenler imkan ve fırsat eşitliği ilkesiyle bu öğrencilerle ilgilenerek eğitimlerini daha iyi yaparlar.

Okul Yönetimi ve öğretmenlerin Kaynaştırma Eğitimindeki Görev ve Sorumlulukları

Okul Yönetimi ve öğretmenlerin Kaynaştırma eğitiminin gereğine ve önemine inanması, okullardaki personel, diğer öğrencilerde kaynaştırma öğrencileri için farkındalıkların oluşturulması gerekmektedir.

Okuldaki tüm personel hizmet içi eğitimden geçirilerek rollerine hazırlanması sağlanmalıdır. Okul kültürü kaynaştırmaya uygun hale getirilmelidir. Fiziksel ortam uyumlu hale getirilmeli, Anne baba veli eğitimleri yapılmalıdır. İlköğretim, öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarına ve bu kapsamda okul yöneticilerine dair görüşlerini tespit edip bütün boyutlarıyla problemi ortaya koymak ve ilgililere öneriler sunmak araştırmada temel problemi oluşturmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı ilköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi ile ilgili görüşlerini tespit etmektir. Bu temel amaç yanında aşağıdaki sorulara cevaplar aranmıştır.

1. Okul yöneticileri kaynaştırma eğitimi hakkında öğretmenlere rehberlik yapabilecek donanımına sahip midir?
2. Okul kültürünün kaynaştırma eğitime uygunluğu nasıldır?
3. Kaynaştırma eğitiminde karşılaştığınız problemlerin çözümü için okul yöneticileri ne oranda destek veriyorlar?
4. Kaynaştırma öğrencilerinin okula bağlılıklarını artırmak ve sosyalleşmelerini sağlamak için sosyal faaliyetleri yeterli buluyor musunuz?
5. Okul yöneticilerinizin kaynaştırma öğrencilerine ve onların velilerine karşı tutumları nasıldır?
6. Kaynaştırma uygulamalarında velilerden ne oranda destek alıyorsunuz?

Araştırmanın Önemi

Kaynaştırma resmi bir uygulama olduğu halde, bazen okul yöneticileri ve öğretmenler tarafından olumsuz karşılanmaktadır. Kaynaştırma öğrencilerini kabul konusunda sıkıntılar yaşanmaktadır. Öğretmenler bazen sınıf düzenini bozacağı düşüncesiyle kaynaştırma eğitime karşı çıkmaktadırlar. Kaynaştırma uygulamaları kapsamında öğretmenlere, velilere ve okul yöneticilerine büyük görevler düşmektedir. Bu kadar yaygınlaşan ve önemli hale gelen kaynaştırma eğitiminin başarı şansının artması, tüm paydaşların birbiriyle uyumlu çalışması ve üzerine düşen görevleri eksiksiz yerine getirmesiyle mümkündür. Özellikle işin mutfağında olan öğretmenlerin uygulamaya bakış açıları çok önemlidir. Bu araştırma İlköğretim öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarına ve bu kapsamda okul yöneticilerine dair görüşlerini ortaya koyması açısından önemli görülmektedir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Kaynaştırma uygulamalarına dair İlköğretim öğretmenlerinin görüşlerini tespit etmek amacıyla hazırlanan bu çalışma, nitel bir araştırmadır. Veri analizi sürecinde nitel araştırma metodlarında sıkça kullanılan içerik analizi teknikleri kullanılmıştır. Görüşmeye dayalı analiz ve sentezler yapılmıştır. Bu araştırmanın verileri, yarı-yapılandırılmış görüşme yöntemiyle toplanmıştır.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evreni 2019-2020 öğretim yılında Van İlinde devlet ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Çalışma grubu; Van ili merkez ilçelerinde çeşitli ilköğretim kurumlarında farklı branşlarda görev yapan gönüllü dört sınıf, üç özel eğitim, iki branş öğretmeni ve bir rehber öğretmen olmak üzere on öğretmenden oluşmaktadır. Çalışma grubu ise; farklı ilçelerde ve farklı branşlarda görev yapan, farklı kıdem yıllarına sahip öğretmenler tercih edilmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Veri toplamak için öncelikle konu ile ilgili soru havuzu oluşturulmuştur. Bu havuzda toplanan sorular, alan uzmanı hocaların görüşlerine sunulmuş altı soru olarak tespit edilmiştir. Güvenirlik ve geçerliliği uzman görüşü ile tespit edilen sorular, gönüllü on ilköğretim öğretmenine sorulmuştur. Sorulara verilen cevaplar ses cihazına kayıt yapılarak daha sonra çözümlenmiştir. Araştırmada elde edilen veriler, betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. Verilerin analizini kolaylaştırabilmek amacıyla, görüşme yapılan her öğretmen için kodlama çalışması yapılmıştır. Her öğretmene kod harfi ve numarası verilmiştir. Kodlama harfi olarak kullanılan "K" katılımcıyı, harften sonra gelen sayılar ise öğretmenleri birey olarak ifade etmektedir. Misal olarak; K4: görüşme yapılan dördüncü katılımcıyı sembolize etmektedir. Katılımcılar ile yapılan görüşmeler yazılı olarak kaydedilmiştir. Daha sonra 1.2.3.4 sorular yönetim 5 ve 6. Sorular veli temaları adı altında gruplandırılarak analiz ve sentezleri yapılmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Katılımcıların Özellikleri: Araştırmaya katkı sağlayan öğretmenlere ait bilgiler Tablo 1'de gösterilmektedir.

Demografik Değişkenler	Düzey	(f)	(%)
Cinsiyet	Kadın	5	50
	Erkek	5	50
Öğrenim Durumu	Lisans	9	90
	Lisansüstü	1	10
Medeni Durum	Evli	7	70
	Bekâr	3	30
Görev Yapılan Okul Türü	İlköğretim okulu	10	100
Branş	Sınıf Öğretmeni	10	100
Mesleki Kıdem	6 yıl ve Üzeri	10	100

Tablo 1. Demografik Değişkenlere Göre Katılımcı Özellikleri.

Tema Yönetim

Soru 1. Okul Yöneticilerinin Kaynaştırma Eğitimi Hakkında Öğretmenlere Rehberlik Yapabilecek Donanıma Sahip Olup Olmadıklarına İlişkin Bulgular.

Okul yöneticilerinin kaynaştırma eğitimi hakkında size rehberlik yapabilecek donanıma sahip olduklarıyla ilgili ne düşünüyorsunuz? Sorusuna katılımcılardan dört tanesi yöneticilerinin böyle bir donanıma sahip olmadıklarını kesin bir dille ifade ederken, üç tanesi ise yöneticilerini bu konuda donanımlı bulmuşlardır. Ancak katılımcılardan üç tanesi kesin bir ifade kullanmayarak bu maddeyi belli şartlara bağlamışlardır.

Okul yöneticilerini bu konuda donanımlı bulan katılımcılara ait görüşler şu şekildedir: "Evet, düşünüyorum. Çünkü hemen her okulda bu gibi durumlarla karşılaşıldığı için idarecilerin birçoğu bu konuda bilgi sahibi oluyor. Bilgi sahibi olmadıkları zaman Rehber öğretmenlerin deneyiminden, tecrübesinden ve

yardımdan yararlanabiliyorlar”(K1). “Evet, düşünüyorum. Çünkü özel gereksinimli öğrenciler konusunda hassasiyete sahipler ve daha önce bu konuda kurslara ve seminerlere katılmışlar”(K2). “Evet, kesinlikle idaremizin gerek özel eğitim sınıfı ile ilgili olsun, gerek normal sınıflardaki kaynaştırma öğrencileri için biz ilkokul sınıf öğretmenlerine gerekli rehberlik ve koordine çalışmalarında yeterli donanıma sahipler. Özellikle müdür yardımcımızın özel eğitim çıkışlı olması bizim için iyi bir şans”(K3).

Okul yöneticilerini kaynaştırma uygulamalarında donanımlı bulmayan katılımcılara ait görüşler ise şu şekildedir: “Hayır, çünkü okul yönetimimiz genel olarak eğitim çalışmalarını 2. ve 3. duruma itmiştir. Okul yönetimi daha çok öğretmenle uğraşmaktan eğitim çalışmalarına zaman bulamıyor diyebilirim”(K6). “Hayır düşünmüyorum. Gerek eğitim fakültesinde verilen özel eğitim derslerinin konu ve pratik açısından eksikliği gerekse hali hazırda okullarda kaynaştırma eğitiminin yeterli öneme sahip olmaması bunun temel sebebidir”(K7). “Kesinlikle donanımlı olduklarını düşünmüyorum. İdarecilerde var olan algıyı özetlemem gerekirse: Öğretmen (İngilizce ve Din Kültürü derslerinde) boş kalsın ve veliler şikâyetçi olsun”(K9). “Hayır, düşünmüyorum; çünkü okul yöneticilerimizin pedagojik yetersizlik yüzünden gerektiği gibi rehberlik yapamadığını gözlemliyorum”(K10).

Kesin bir ifade kullanmayarak bu maddeyi belli şartlara bağlayan katılımcılara ait görüşler ise şu şekildedir: “Kısmen. Kaynaştırma eğitimi geniş bir yelpaze olduğu için tam olarak ne kadarına hakim olduklarını bilmek zor ancak bazı hususlarda bize gerekli yönlendirmeleri yaptıkları oluyor, bunun pedagojik eğitimden çok tecrübelerinden kaynaklı aktarımlar olduğunu düşünüyorum”(K4). “Bu konuda okul yöneticilerinin özel gereksinimli çocuklara karşı tutumlarının önemli olduğunu düşünüyorum. Rehberlik servisi ile kaynaştırma eğitimi hakkında bilgi alış veriş yapan yöneticiler rehberlik yapabilir”(K5). “Kaynaştırma eğitimi alan öğrencilerin çoğu Bireysel Eğitim Planları ile daha farklı kazanımlar eşliğinde öğretim görmektedir. Bunun için de alanda uzmanlık ve daha derin bilgi gerekmektedir. Bu donanıma sahip idareciler rehberlik yapabilecek seviyede olurken çoğu yönetici bu birikimden yoksun”(K8).

Kaynaştırma Eğitimine Okul Kültürünün Uygunluğuyla İlgili Bulgular

Kaynaştırma eğitimine okul kültürünün uygunluğu nasıldır? Sorusuna katılımcılardan dört kişi olumlu bir okul kültürü olmadığına dair ifadeler kullanmışlardır(K4,K8,K9,K10). Dört katılımcı ise okullarında olumlu bir kültürün olduğuna ilişkin ifadeler kullanmışlardır. Bu olumlu kültürün oluşmasını, kurumlarında yıllardır özel alt sınıfın varlığına ve müdür yardımcılarının özel eğitim çıkışlı olmasına bağlamışlardır(K2,K3). Bir katılımcı ise yapılan BEP toplantılarının olumlu kültür oluşmasında etkili olduğunu ifade etmiştir(K7). Bunlardan biri olumlu bir kültürün varlığından bahsederek fiziki ortam ve materyal anlamındaki yetersizlikten yakınmıştır(K5). Katılımcılardan bir kısmı okul kültürünü ayrıca materyal ve fiziki ortam açısından ele almışlardır. Bu anlamda inceleyenlerden iki kişi kurumlarını olumlu değerlendirmişlerdir(K1,K6).

Olumlu bir okul kültürü olmadığına dair görüşlerin bazıları şu şekildedir: “Toplumun hassasiyet noktasında yetersiz olması ve bunu çocuk ve ailelerine de açıkça hissettirmesi olumsuz. Çocukların da bu doğrultuda olması kaçınılmaz maalesef. Bu yüzden istenilen okul kültürü yok”(K4). “Maalesef. Kaynaştırma öğrencileri sınıf içinde, eksik kaldığı konularda yeterli eğitimi alamamakta. Ekstra olarak Destek Eğitim Odasında ders vermek gerekirken, Destek Eğitim Odasının kapalı tutulması uygun okul kültürü olmadığına en önemli kanıt”(K8).“Okulumuzda kaynaştırma eğitime uygun olumlu bir kültürün olduğu söylenemez; çünkü kaynaştırma öğrencilerine nasıl davranılması konusunda öğrenciler arasında anlayış farklılıkları mevcuttur”(K10).

Olumlu bir kültürün olduğuna ilişkin görüşlerin bazıları ise şöyledir: “Çalıştığım okulda özel eğitim sınıfının yıllardır var olması nedeniyle yetersizlikten etkilenen bireylere karşı olumluya yakın bir davranış sergilenmekte fakat öğretmen arkadaşların bir kısmı sınıflarında kaynaştırma öğrencisi olmasının başarılarını düşüreceğini, onlara ekstra külfete sebep olacağını düşünmekte”(K2).

“Çünkü okul içinde özel eğitim alt sınıfının olması, rehber öğretmenin duyarlı olması ve müdür yardımcısının özel eğitim çıkışlı olması gerekli olan alt yapıyı, sorunları çözmede hızlı ve rahat olunması ve koordineli bir şekilde kaynaştırma kültürünü sağlar. Okulumuz kaynaştırma eğitiminde gerekli hassasiyetlere uygundur ve bağlıdır”(K3). “Kısmen var diyebilirim. Destek Eğitim Odamızın gerekli donatıma sahip olması, öğretmenlerin BEP toplantıları ile konunun biraz da olsa öneminin farkında olmaları kısmen de olsa okul kültürüne bu konuda olumlu katkısı olduğunu düşünüyorum”(K7).

Kaynaştırma Eğitiminde Karşılaşılan Problemlerin Çözümünde Okul Yöneticilerinden Ne Oranda Destek Alındığına İlişkin Bulgular

Kaynaştırma eğitiminde karşılaştığınız problemlerin çözümün için okul yöneticilerinizden ne oranda destek alıyorsunuz? Sorusuna katılımcılardan dört kişi gerekli desteği gördüklerini belirten ifadeler kullanmışlardır(K1,K2,K3,K10). Üç katılımcı ise kesin bir dille gerekli desteği görmediklerini belirtmişlerdir.(K5,K6,K9) Katılımcılardan üçü ise idari ve teknik anlamda destek gördüklerini fakat sınıf içi problemlerde yalnız kaldıklarını belirtmişlerdir(K5,K6,K9).

Gerekli desteği aldıklarını belirten görüşlerin bazıları şu şekildedir: “Başta müdür ve yardımcıları olmak üzere oluşabilecek problemlere hemen hızlı bir şekilde çözüm ve doğru yöntemlerle destek alıyoruz. Duyarlı olmaları bizleri mutlu ediyor”(K3). “Okul yönetimi rehberlik servisi yoluyla sorunun kaynağı ve çözüm yolları açısından uygun olabilecek seçenekleri bizlere sunarak yardımcı olmaya çalışıyorlar. Sınıf ortamının uygun şekilde düzenlenmesi ve gerekli alt yapının sağlanması konusunda desteklerinin esirgememeye çalışıyorlar”(K10).

Gerekli desteği alamadıklarını belirten görüşlerin bazıları şu şekildedir: “Daha çok materyal anlamında problem çıkmaktadır. Yöneticilere bu alandaki ihtiyaçlar dile getirildiğinde maddi imkânların yetersizliğinden şikâyet edilmekte ve bir üst birime sorunlar havale edilmektedir”(K5). “Kaynaştırma eğitiminde yaşanan sıkıntıları kendim gidermeye çalışıyorum. Yetebildiğim kadarıyla. Ancak daha önce de belirttiğim gibi okul rehber öğretmeni ve okul yönetimi gerekli desteği vermemekte ya da baştan salma işler yapmaktadır”(K6).

İdari ve teknik anlamda destek gördüklerini fakat sınıf içi problemlerde yalnız kaldıklarını belirten görüşlerin bazıları şu şekildedir: “İdari anlamda gerekli düzenlemelerin yapılmasında gereken özeni gösterirler. Devam problemi olan öğrenciler ve velileriyle görüşme sağlarlar. Eğitsel anlamda pek de destek verdikleri söylenemez”(K4). “Teknik konularda destek alabiliyoruz. Fakat tanuların çeşitliliğine göre kaynaştırma öğrencilerine nasıl davranmamız ve hangi öğretim yöntemlerinin uygulayacağımız konusunda yeterli desteği alamıyoruz. Zira onlar da bu konuda yetersiz”(K7).

Kaynaştırma Öğrencileri İçin Sosyal Faaliyetleri Yeterli Bulup Bulmadıklarına Yönelik Bulgular

Kaynaştırma öğrencilerinin okula bağlılıklarını arttırmak ve sosyalleşmelerini sağlamak için sosyal faaliyetleri yeterli buluyor musunuz? Sorusuna katılımcılardan sekiz kişi yeterli bulmadığına dair kesin ifadeler kullanmışlardır (K1,K2,K4,K5,K7,K8,K9,K10).

Katılımcılardan biri ise okul içi sosyal faaliyetleri yeterli bulurken okul dışı sosyal faaliyetleri yetersiz bulmuştur(K3). Katılımcılardan biri ise soruyu sadece okula bağlılık konusunda ele alarak, kaynaştırma öğrencisinin okula sürekli devam ettiğini belirtmiştir(K6). Sosyal faaliyetleri yeterli bulan katılımcıya ait görüş şu şekildedir: “Bölgede özellikle ailelerin sosyo-ekonomik durumundan dolayı okul dışı sosyal faaliyetler kısmı yetersiz. Ama okul içinde resmi bayramlar ve okul aile işbirliği ile düzenlenen faaliyetler kaynaştırma öğrencilerinin okula uyumunu sağlıyor ve bağımlılıklarını arttırıyor”(K3).

Sosyal faaliyetleri yeterli bulmayan katılımcılara ait görüşlerin bazıları şu şekildedir: “Tam anlamıyla yeterli değil. Çünkü kaynaştırma öğrencileri sürekli farklı etkinliklerle eğilmeli. Monoton etkinliklerde çabuk sıkılıyor ve öğrenme becerileri düşüyor. Kaynaştırma öğrencileri çabuk sıkılan öğrenciler oluyor”(K1). “Bu konuda kaynaştırma öğrencilerinin yalnız bırakıldığını görüyorum. Özel durumları göz önüne alınarak ekstra bir sosyalleştirme çabası yok. Diğer öğrencilere olan yaklaşımın aynısı gösterilmekte. Bu anlamda eğitimciler olarak daha fazla sorumluluk alıp, çaba göstermemiz gerektiğini düşünüyorum”(K4). “Hayır, yeterli bulmuyorum. Kaynaştırma noktasından eğitici seminerler verilmeli. Bu çocuklar diğer akranlarından mümkün oldukça en az kısıtlanmış ortamda eğitimlerini sürdürebilmeleri sağlanmalı. Okuldaki spor ve sanatsal vb. faaliyetlere dâhil edilmelidir”(K5).

“Kesinlikle hayır. Kaynaştırma öğrencileri için Destek Eğitim Odasında haftada birkaç ders bireysel ders verilmekten daha fazlası yapılmıyor. Dersleri zaten sevmeyen kaynaştırma öğrencileri için bu durum onları okuldan uzaklaştırmaktan öteye geçmiyor”(K7). “Yeterli bulmuyorum. Kaynaştırma öğrencilerinin ihtiyaçlarına uygun ve pozitif ayrımcılık uygulanarak sosyal faaliyetler arttırılmalıdır”(K9).

Tema Veli

Okul Yöneticilerinin Kaynaştırma Öğrencilerine Ve Onların Velilerine Karşı Tutumları İle İlgili Bulgular

Okul yöneticilerinizin kaynaştırma öğrencilerine ve onların velilerine karşı tutumları nasıl? Değerlendirir misiniz? Sorusuna katılımcılardan dört öğretmen, tutumları olumlu bulduğuna dair ifadeler kullanmışlardır.(K2,K3,K9,K10) Beş öğretmen ise tutumları olumsuz bulmuştur.(K4,K5,K6,K7,K8) Bir katılımcı ise yöneticilerini farklı kategorilerde değerlendirmiştir(K1).

Kaynaştırma öğrencilerine ve onların velilerine karşı tutumları olumlu bulan katılımcıların bazılarına ait değerlendirmeler şu şekildedir: “Gerek yasal olarak, gerek kendilerinin birer anne ya da baba olarak vicdanlı ve merhametli bir tutum içerisindedir. Velilere olabildiğince güzel bir üslup kullanıyorlar. Ve öğrencilere şefkatli ve yapıcı bir durum sergiliyorlar. Olumlu buluyorum”(K3). “Okul yönetimi kaynaştırma öğrencilerini ve onların velilerini rencide etmeden samimi bir şekilde davranmaya çalışıyorlar. Olumsuz bir durum olduğunda ilgili sınıf öğretmenleriyle veliyi okula çağırıp ortak akılla daha iyi imkanlar sunmaya çalışıyorlar”(K10).

Kaynaştırma öğrencilerine ve onların velilerine karşı tutumları olumsuz bulan katılımcıların bazılarına ait değerlendirmeler şu şekildedir: “İdari anlamda gerekli iş ve işlemlerin yürütülmesi için gereken özen gösterilmekle birlikte veliler sürece dâhil edilmemekte. Öğrenci nasıl bir gelişme kaydetti, ihtiyaçları tam olarak ne, öğretmen yeterli ilgiyi gösteriyor mu, velinin bu sürece katkısı nedir? Sorularına kayıtsız kalınmaktadır. Öğrenci ve veli ile bire bir etkileşim sadece idari konularda yapılmakta”(K4).

“Normal şartlarda destek eğitim ile başarılı olabilecek bu çocuklar bazı yöneticiler tarafından (problem çocuk) olarak algılanmakta ve velinin ilgisiz ve yetersizliğinden şikayet edilmektedir”(K5). “Okul yöneticileri genelde -Mezun etsek de kurtulsak- psikolojisinde oluyor. Maalesef iş böyle olunca velilerine karşı ilişkileri de iyi olmuyor böylece”(K7).

Kaynaştırma Uygulamalarında Velilerden Ne Oranda Destek Alındığına İlişkin Bulgular

Kaynaştırma uygulamalarında velilerden ne oranda destek alıyorsunuz? Sorusuna katılımcılardan yedi öğretmen(K2,K3,K4,K5,K7,K9) gerekli desteği göremediğini ifade ederken iki öğretmen ise(K6,K8) yeterli destek aldığını belirtmiştir. Gerekli desteği göremediğini ifade eden katılımcıların bazılarına ait görüşler şu şekildedir: “Velilerin büyük çoğunluğu maalesef çocuğunu yeterince tanımadığı için, çocuğunu kabulde sorun yaşadığı için ve bu çocukları kendilerine külfet olarak gördükleri için bizler maalesef ailelerden istediğimiz oranda ve şekilde destek bulamıyoruz.”(K2).

“Velilerin gerek eğitimsiz olması, gerek sosyo ekonomik yönden zayıf olması gerekse de bilinçsiz ve ilgisiz olması, onlardan yeterli desteği alamamıza sebep olmakta. Öğrencilerin devamını sağlama ve hayati ihtiyaçlarını karşılamada bile büyük eksiklerin olduğunu görüyoruz”(K4).

“Velilerin çocuğu kabul edip etmemesi, velinin sosyo ekonomik durumu, velinin kaynaştırma bütünlleştirme nedir sorusuna yönelik bilgisi ve farkındalık durumu bu orandaki desteği ile doğru orantılıdır. Fakat genel itibarıyla velilerin maddi yetersizliği bu konudaki desteğini kısıtlamaktadır”(K5).“Okulumun bulunduğu bölge dezavantajlı velilerin yoğun olduğu bir bölge olduğundan, velilerimiz bu konuda yeterli donanıma ve bilgiye sahip değillerdir. Maalesef velilerimizin desteğini yeterli seviyede alamamaktayız. Tüm sorumluluk çoğu zaman öğretmenin omuzlarına yüklenmektedir”(K9).

Gerekli desteği gördüğünü ifade eden katılımcıların birisine ait görüş şu şekildedir: “Velimizin maddi durumu iyi olduğundan, öğrenci için yapılan uygulamalara destek vermekte. ayrıca öğrencinin üniversite bitiren ablaları olduğundan öğrenci için gerekli yardımları yapmaktadır”(K6).

SONUÇ VE TARTIŞMA

İlköğretim öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi ile ilgili görüşleri ilişkin yapılan araştırmada: Katılımcıların % 30'u yöneticilerini kaynaştırma uygulamaları kapsamında kendilerine rehberlik yapabilecek donanıma sahip olduklarını ifade etmişken katılımcıların% 40'ı ise yöneticilerini bu konuda yeterli bulmamıştır. Geri kalan % 30 ise belli şartlarda yeterli bulmuşlardır. Yöneticilerini kaynaştırma uygulamaları kapsamında kendilerine rehberlik yapabilecek donanıma sahip olduklarını ifade eden katılımcılar aşağıdaki gerekçeleri: İdarecilerin okul rehberlik servisi ile sıkı şekilde bilgi alışverişi içinde

bulunmaları. Yöneticilerinin özel eğitim konusunda eğitim, kurs ve seminer almış olmaları. Yöneticilerini kaynaştırma uygulamaları kapsamında kendilerine rehberlik yapabilecek donanıma sahip olmadıklarını ifade eden katılımcıların gerekçeleri. Pedagojik anlamda yeterince yetiştirilmemiş olmaları ve rehberlik yapabilecek donanıma sahip olmadıklarına bağlamışlardır.

Kısmen donanımlı bulan katılımcılar ise; bu yeterliliği uygulama kapsamındaki yaşanmışlıklara (mesleki tecrübe) dayandırmışlardır. Ancak pedagojik anlamda yine yetersiz bulmuşlardır. Bizim bu sonucumuz; (Varol, Ç 2010) da yaptığı "Okul yöneticilerinin % 59,4'ü ile öğretmenlerin % 55,1'inin kaynaştırma eğitimi konusunda eğitim almadıkları, yöneticilerin % 40,6'sı ile öğretmenlerin % 44,9'unun ise eğitim aldıkları sonuçlarıyla örtüştüğü anlaşılmaktadır. Sonuç olarak, ilköğretim okulları öğretmen ve yöneticilerinin kaynaştırma eğitimiyle ilgili yeterli bilgiye sahip olmadıkları görülmektedir.

Bu araştırma sonucunun, Çiğdem Varol'un öğretmenleri de katarak "Katılımcıların Kaynaştırma Eğitim Almaları" ile ilgili yapmış olduğu araştırma sonucu ile örtüştüğü görülmektedir. İlköğretim okullarında kaynaştırma eğitimine uygun olumlu bir okul kültürü olup olmadığına dair yapılan araştırmada: Katılımcıların % 60'ı okullarında olumlu bir okul kültürünün varlığından bahsetmişlerdir. Katılımcıların % 40'ı ise okullarında bu anlamda olumlu bir kültürün olmadığını belirtmişlerdir.

Olumlu bir okul kültüründen bahseden öğretmenlerin görüşlerini genel olarak aşağıdaki hususların etkilediği görülmüştür: Yeterli materyal ve uygun fiziki ortamın sağlanması. Okul bünyesinde özel eğitim alt sınıfı ve duyarlı okul rehber öğretmenin olması. Yöneticilerinin özel eğitim konusunda eğitim almış olmaları Okul kültürünü olumlu bulmayan öğretmenlerin ise bu görüşlerini temelde aşağıdaki nedenlere bağladığı görülmüştür: Toplumun kendisinde özel öğrencilere karşı olumlu bir tutum olmaması okul kültürünü de olumsuz etkilemiştir. Kurumda faal bir destek eğitim odasının olmaması. Normal gelişim gösteren öğrencilerin, kaynaştırma öğrencilerine karşı tutumu. Olumlu okul kültürü ile ilgili araştırma sonucunun, aşağıda yer verdiğim Gök (2009) araştırma sonucu ifadeleri ile kısmen uyduğu görülmektedir. "Gök (2009) tarafından yapılan okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yönelik görüşleri ve önerileri konulu araştırmada, öğretmenlerin, kaynaştırmanın gerekliliği ne ilişkin olumlu görüşlere ortaya koydukları, fakat sınıf ve okullarındaki kaynaştırma çalışmalarında sorunlar yaşadıkları ortaya çıkmıştır." Ayrıca; "Okullarında özel eğitim öğretmeni bulunan okul yöneticilerinin % 84,3'ü, öğretmenlerin % 62,4'ü ve velilerin % 74,2'si okullarındaki özel eğitim öğretmenin, kaynaştırma eğitimine destek sağladığı ortaya çıkmıştır.

"Sonuç olarak, okuldaki özel eğitim öğretmenin kaynaştırma eğitimine yardımcı olduğu, ilköğretim okullarında özel eğitim öğretmeni eksikliği bulunduğu, ifadeleri ortaya çıkmıştır." (Varol, Ç. 2010) araştırmasında okul yöneticilerinin % 75,9'u, öğretmenlerin % 80,4'ü ve velilerin % 78'i, okullarında rehberlik servisi bulunduğunu ifade etmişlerdir.

"Sonuç olarak, kaynaştırma öğrencisi olan ilköğretim okullarında, öğretmene, öğrenciye ve veliye gerektiğinde destek/yardım sağlayabilecek, bir rehber öğretmen bulunduğu, bu durumun kaynaştırma uygulamaları için son derece olumlu olduğu söylenebilir." (Varol, Ç. 2010) Yukarıda ifadelerine yer verdiğim araştırma sonuçlarının: "Okul bünyesinde özel eğitim alt sınıfının varlığı ve duyarlı okul rehber öğretmenin, olumlu okul kültürüne etkisi" sonucuyla birebir örtüştüğü görülmektedir. Kaynaştırma uygulamaları kapsamında karşılaşılan problemlerin çözümü için okul yönetiminden ne oranda destek alındığına ilişkin araştırmada: Katılımcıların % 40 'ı gerekli desteği gördüğünü, % 30'u gerekli desteği görmediklerini belirtmiştir. Katılımcıların % 30'u ise kısmi destek aldıklarını belirtmişlerdir.

Olumlu görüş bildiren katılımcılar ifadelerini genel olarak aşağıdaki gerekçelere bağlamışlardır: Sınıfın fiziki yapısı ve gerekli materyalin sağlanması, Yöneticilerin bu konudaki duyarlılıkları ve hızlı çözüm üretmeleri Olumsuz görüş belirtenler ise temelde: Kaynaştırma sınıfı ve destek eğitim odasındaki materyal eksikliği. Yönetimin ve rehberlik servisinin baştan salma tavırları ve kaynaştırma kapsamında sınıf içi uygulamalarda yöneticilerin ve okul rehberlik servisinin yeterince yönlendirici ve yol gösterici olmaması nedenlerine dayandırmışlardır. Bilen'in (2007) yaptığı sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarında karşılaştıkları sorunlarla ilgili görüşleri ve çözüm önerileri konulu araştırma sonucunda, "okullarda idarecilerden ve diğer personelden, rehberlik servisinden alınan desteğin yetersiz olduğu" nu belirtmiştir. Bilen'in bu araştırma sonucu ile kısmi olarak örtüşme görülmüştür.

Kaynaştırma öğrencilerinin okula bağlılıklarını arttırmak ve sosyalleşmelerini sağlamak konusunda yapılan araştırmada: Katılımcıların % 10'u okul içi sosyal faaliyetleri yeterli bulurken okul dışı sosyal faaliyetleri yeterli bulmamıştır. % 80'i ise yeterli bulmamıştır. Geriye kalan % 10'u ise öğrenciyi okula bağlı bulmuş olup, sosyal faaliyetler konusunda bir yorum yapmamıştır. Sosyal faaliyetler konusunda görüşleri olumlu etkileyen hususların ise aşağıdaki gibi olduğu görülmüştür.

Öğrencinin okula devamının sağlanması. Okul içi resmi bayramlarda ve okul aile işbirliği ile düzenlenen faaliyetlerde kaynaştırma öğrencilerine görev verilmesi. Sosyal faaliyetleri yeterli bulmayan öğretmenlerin bu görüşlerini temelde aşağıdaki hususların etkilediği sonucuna varılmıştır: Özel öğrencilerin diğer öğrencilerden ayrı tutulmayı, ekstra bir çaba gösterilmemesi. Kaynaştırma öğrencilerinin okuldaki sportif ve sanatsal faaliyetlere dahil edilmemeleri. Müfredat yoğunluğunun bu tür faaliyetlere zaman bırakmaması. kaynaştırma öğrencilerinin ihtiyaçlarına uygun bir sosyal çevrenin sağlanamaması. Ailelerin sosyo ekonomik durumunun bu tür faaliyetleri destekleyecek düzeyde olmaması. (Varol, Ç 2010) Öğretmenlerin kaynaştırma eğitimiyle ilgili en çok bilgilenmek istedikleri beş konudan birisinin % 44,6 ile “Sosyal beceri kazandırma” olduğu görülmektedir. (Varol, Ç 2010) Yukarıda bulgularına yer verilen araştırma sonuçları kaynaştırma öğrencileri için sosyal faaliyetlerin yetersiz olduğu sonucu ile örtüşmektedir. Çünkü hem yöneticiler hem de öğretmenler bu konuda kendilerini eksik hissederek bilgilenmek istemişlerdir. Okul yöneticilerinin kaynaştırma öğrencilerine ve onların velilerine karşı tutumları ile ilgili yapılan araştırmada: Katılımcıların % 40’ı tutumları olumlu, % 50 ‘si ise tutumları olumsuz değerlendirmiştir. % 10’u ise yöneticilerinin bir kısmını olumlu, bir kısmını ise olumsuz tutum içinde bulduklarını ifade etmişlerdir.

Tutumları olumlu bulanlar bu durumu aşağıdaki hususlara dayandırmışlardır: Yöneticilerin kaynaştırma öğrencilerine karşı şefkatli ve yapıcı davranmaları. Velilere karşı ise güzel ve samimi bir üslup kullanılması. Olumsuz bir durum yaşandığında velinin okula çağrılarak ortak bir akılla daha iyi imkânlar sunulması. Tutumları olumsuz bulan öğretmenlerin görüşlerini ise aşağıdaki durumların etkilediği sonucuna varılmıştır: Velinin yeterince sürece dahil edilmemesi. Öğrencinin gelişimine ve ihtiyaçlarına kayıtsız kalınması, kaynaştırma öğrencilerine “Problem Çocuk” gözüyle bakılarak, velinin ilgisiz ve yetersizliğinden şikâyet edilmesi.

(Varol, Ç 2010) Okul Yöneticilerinin Kaynaştırma Öğrencilerinin Aileleriyle Yaptığı İş Birliği ile ilgili araştırmasında; “Okul yöneticilerinin % 95,1’i kaynaştırma öğrencilerinin aileleriyle iş birliği yaptıklarını belirttikleri, velilerin ise % 79,8’inin kaynaştırma eğitimi konusunda öğretmen veya okul ile iş birliği yaptıklarını belirttikleri görülmektedir. Sonuç olarak, ve kaynaştırma öğrencilerinin eğitiminde okul ve veliler arasında iş birliği sağlandığı söylenebilir. Bu sonuç ta bizim sonuçlarımızla uyumluluk göstermektedir. Ayrıca (Varol, Ç 2010) ‘nin Okul Yönetimi Olarak Kaynaştırma Öğrencileriyle Sorun Yaşama ile ilgili araştırmasında; “Okul yöneticilerinin % 64,6’sının “Hayır” cevabını verdiği görülmektedir. Okul yöneticilerinin, kaynaştırma öğrencileriyle fazla sorun yaşamadıkları söylenebilir.” sonucu elde edilmiştir. Bu sonuç bizim sonuçlarımızla örtüşmektedir. Mevcut araştırma sonucu ile Çiğdem Varol’un bu iki araştırma sonucu büyük ölçüde örtüşmemektedir. Çünkü katılımcıların çoğunluğu okul yönetimi ile veliler arasında olumlu bir tutumun varlığından bahsetmemişlerdir. Kaynaştırma öğrencilerinin gelişimine kayıtsız kaldığı ve “problem çocuk” olarak görüldüğü ifadelerine yer vermişlerdir. Öğretmenlerin kaynaştırma uygulamaları kapsamında velilerden yeterli desteği görüp görmediklerine ilişkin araştırmada: Katılımcıların % 20’si gerekli desteği gördüklerini belirtirken, % 70’i aldıkları desteği yeterli bulmamışlardır. % 10’u ise konu ile ilgili net ifadeler kullanmayarak desteğin yararlarından bahsetmiştir.

Veli desteğini yeterli bulan katılımcıların bu görüşlerini aşağıdaki nedene bağladığı sonucuna ulaşılmıştır: Eğitim ve ekonomik durumu iyi olan velilerden yeterli destek alınıyor.

Veli desteğini yeterli bulmayan katılımcıların bu görüşlerini aşağıdaki nedenlere bağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Velinin öğrencisini yeterince tanımaması ve kabullenmemesi ve velinin eğitim düzeyinin ve sosyo ekonomik durumunun düşük olması olarak ortaya çıkmıştır. Yukarıda ifadelerine yer verilen araştırma sonucu, Bizim çalışmamızdaki öğretmenlerin kaynaştırma uygulamaları kapsamında yeterli desteği alamadıkları sonucuya benzeşmektedir.

Öneriler

Öğretmen yetiştiren fakülteler müfredatlarında özel eğitim derslerine daha geniş yer vermelidir. Öğretmen ve okul yöneticilerine kaynaştırma uygulamaları kapsamında hizmet içi eğitimler verilerek bu konudaki açık kısmen de olsa giderilmelidir.

Okul yöneticileri, rehberlik servisi ve varsa özel eğitim öğretmenleri ile çok sıkı bilgi alışverişinde bulunmalıdır ve kaynaştırma uygulamaları kapsamında denetim ve rehberliklerini arttırılmalıdır. Toplum özel eğitim konusunda; üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve resmi kurumlar aracılığıyla bilinçlendirilmeli.

Kaynaştırma uygulaması yapan kurumların bünyesinde mutlaka okul rehberlik servisi ve destek eğitim odası açılmalıdır. Bunlar işler hale getirilmelidir. Kaynaştırma uygulaması yapılan sınıflara ve destek eğitim odalarına gerekli materyal ve uygun fiziki ortam sağlanmalı. Uygulama kapsamında yaşanan problemlere karşı yöneticiler duyarlı olmalı ve hızlı çözümler üretmelidir.

Okul içi ve okul dışı düzenlenen sportif, sanatsal ve kültürel faaliyetlerde kaynaştırma öğrencilerine, düzeylerine uygun görevler verilmeli ve katılımları sağlanmalı. Milli Eğitim Bakanlığı, hazırlayacağı müfredatlar da ders yoğunluğunu azaltarak sosyal faaliyetlere daha fazla yer vermelidir. Okul yöneticileri velilere karşı uygun bir üslup kullanarak, sürece dahil olmalarını sağlamalıdır.

Kaynaştırma öğrencilerinin gelişimleri yakından takip edilmeli ve ihtiyaçlarına cevap aranmalıdır. Kaynaştırma eğitiminin önemi, kaynaştırma öğrencilerinin veliler tarafından kabulü, konularında eğitimler ve seminerler verilmelidir.

KAYNAKÇA

- Başaran, İ.E.(2006).Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi. (s.124).Ankara: Ekinoks Yayınları.
- Batu, S. Kırcaali, G. ve Uzuner Y.(2004). Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, (2). S.33-50. Ankara.
- Bilen, E.(2007).Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarında karşılaştıkları sorunlarla ilgili görüşleri ve çözüm önerileri. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İzmir.
- Çubukçu, N.(2010) Okullarımızda neden niçin nasıl kaynaştırma yönetici, öğretmen aile kılavuz kitabı. (s.76). Ankara: Aygül Matbaası.
- Ertürk, S.(1972). Eğitimde Program Geliştirme. (s.98) Ankara: Pegem Akademi.
- Gök, G.(2009). Okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yönelik görüşleri ve önerileri, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, (s.32) Kayseri.
- Kılıç, R.(2010) Okullarımızda neden niçin nasıl kaynaştırma. Yönetici, öğretmen, aile kılavuz kitabı,(2010).(s: 1-11,16-20,23-24,31-32) Ankara: Aygül Matbaası. (Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği Madde 23/2-b).
- T.C. Resmi Gazete. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. 07.07.2018. Sayı:30471.
- T.C. Resmi Gazete. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. 31.07.2009. Sayı:27305.
- VAROL, Ç. (2010). İlköğretim okullarındaki kaynaştırma uygulamalarının değerlendirilmesi.
- Milli Eğitim Bakanlığı, Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı (EARGED), (s. 95). Ankara: MEB Kaynak Kitaplar Dizisi.
- Yaşar, T. (2020). "Yaşar Kemal'in 'İnce Memed.1' ve Kemal Tahir'in 'Rahmet Yolları Kesti' Adlı Eserlerinde Çocuk Eşkıyalar" International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:6, Issue: 62; pp:2162-2166.